

Isoapollo (apollo)

Apollofjärl
Parnassius apollo

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

EU:n lajikoodi: 1057

Uhanalainen (LSA 1066/2023)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava (ÅFS 88/2023)

Luontodirektiivin laji (liite IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikkenevä



Luonnehdinta

Isoapollo on Suomen suurimpia perhosia, siipiväli 62–95 mm. Lajin siivet ovat usein hyvin pyöreät ja niiden pohjaväri on harmahtavanvalkoinen tai valkoinen, ja niissä on mustia täpliä. Takasiivissä on punaiset mustareunaiset ja valkokeskiset silmätäplät. Etusiipien ulkoreunat ovat usein läpikuultavat. Värityksen ja suuren koon vuoksi apolloa ei voi sekoittaa muihin perhosiin Suomessa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Isoapollo esiintyy vakinaisena Ahvenanmaalla, Lounais-Suomen rannikolla ja saaristossa sekä sisämaassa Länsi-Uudellamaalla. Apollo on kallioiden laji. Se viihtyy lämpimissä, aurinkoisissa kalliomaastoissa, joissa kasvaa isomaksaruohoa (*Hylotelephium telephium*). Tyypillistä elinympäristöä ovat rehevät kalliopainanteet, joissa kasvaa maksaruohon lisäksi keltanoita (*Hieracium umbellatum*), kieloa (*Convallaria majalis*), haisukurjenpolvea (*Geranium robertianum*), keto-orvokkia (*Viola tricolor*) ja, erityisesti Ahvenanmaalla, verikurjenpolvea (*Geranium sanguineum*) sekä apiloita (*Trifolium spp.*). Lajia voi havaita usein myös avoimilla kallioluodoilla, joilla on vain niukasti puustoa. Lisääntymisalueen ympäristössä aikuiset perhoset vaativat lisäksi rehevää kukkakasvillisuutta.

Nykytila ja uhkatekijät

Isoapollo on ollut aikaisemmin melko yleinen pitkin etelärannikkoa ja monin paikoin Sisä-Suomessa. Se hävisi useimmilta esiintymispaikoiltaan 1950-luvun jälkeen. Taantumisen todennäköisiä syitä ovat elinympäristöjen tuhoutuminen ja muuttuminen kallioiden umpeenkasvun myötä. Viime vuosina isoapollo on taantunut myös Saaristomerellä. Lajin toukan ravintokasvi, isomaksaruoho, on vähentynyt ainakin Länsi-Uudenmaan esiintymispaikoilla.

Hoitosuositukset

Isoapollon esiintymisalueilla Lounais-Suomessa ja Uudellamaalla tulee estää sopivien kallioiden umpeenkasvu hoitoihin. Lisäksi tulee huolehtia, ettei kallioiden murskaus ja rakennustoiminta vaaranna esiintymiä. Syyt, jotka ovat aiheuttaneet isomaksaruohon vähenemisen isoapollon esiintymispaikoilla tulee selvittää, ja kehitys kääntää tarvittavin toimin.

Lähteet

- Kukkonen, J.M., Mussaari, M., Fred, M.S., & Brommer, J.E. 2022. A strong decline of the endangered Apollo butterfly over 20 years in the archipelago of southern Finland. *Journal of Insect Conservation* 26: 673–681.
- Marttila, O., Hahtela, T., Aarnio, H. & Ojalainen, P. 1990. Suomen päiväperhoset. Suomen Perhostutkijain Seura. Kirjayhtymä, Helsinki. S. 70.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1. Ympäristöministeriö. 278 s. <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-11-4638-1>
- Suomen Perhostutkijain Seura 2022. *Parnassius apollo*. [Viitattu 18.10.2022] <https://www.perhoset.fi/historia/papilionidae/par-apollo.htm>

Kuva: Mia Malin